

Ýolagçysy köp ýoldan ýöremäň!

Category: Filofofiýa, Kitapcy, Nukdaýnazar

написано kitapcy | 24 январа, 2025

Ýolagçysy köp ýoldan ýöremäň! ÝOLAGÇYSY KÖP ÝOLDAN ÝÖREMÄŇ!

Bu dünýä olaryň gözüne az görüňýär. Bu älem olaryň ähli isleglerini kanagatlandyrmakdan ejiz gelýär. Şonuň üçinem bol-elinlikde ýaşayan synpyň gaýgy-aladasy has köp bolýar. Daşymyzy gurşap alan älem olaryň isleg-arzuwlaryny doly kanagatlandyryp bilmeýär. Şol sebäpli nukdaýnazardan gynanja we ýekelige golaý, pessimistik hem-de pelsepewi dert-aladaly synplar, durmuşdan has köp nesibini alan synplar bolupdyr. Bu mesele diýseň çuň meseledir. Bulam adamyň tanaýan, görýän we duýýan maddy manydaky «bar bolan» hemme zadyndan has köpdüginini görkezýär.

Onsoňam adam bu dünýäniň önünde özüni mydama artykmaç ýaly duýupdyr. Şol duýgudanam pessimizm, şol pessimizmdenem gaýgy-hasratlar we gynançlar emele gelipdir. Gussa, gynanç, mätäçlik duýgusy halas boluşyň nirededigi belli däl ýerine gitmek arzuwyny döredipdir. Şonda bu dünýäde ýok, bärde gazanyp bilmedik zerurlyklaryny bar edipdir. Niredigini bilmeýän ýerim niredikä? Bu dünýäde tapmadyk we nämedigini bilmedik zatlarým nämelerkä? Ine, iň gadymy adamdan iň medeni adama çenli

hemmelerini sorayan bu sowallarynyň jogaby dürli dinleri, edebiýatlary, sungatlary, medeniýetleri emele getiripdir. Bular hemme döwürde hemme milletden bolan adamlaryň berýän sowallarydyr. Adam ideallaryny durmuşa geçirmek, «bar bolandan» has belent arzuw-hyýalaryny, bu dünýäde ýok gerek zatlaryny we bu dünýäde duýýan kemçiligini aradan aýyrmak, nirededigini bilmeýän şol belent dünýäsine ýetmek üçin bu mukaddes däl dünýäde ýok şol mukaddesliklere ýetmek we olary tanamak üçin dürli ýollara ýüz urupdyr. Şu duýgudanam ilkinji dinler orta çykypdyr. Ine, diniň tebigy döreýşiniňem manysy şundadyr.

* * *

Men diniň instinktiw zat ýaly düşündirilmegine garşy. Instinkt we dogabitdi ýaradylyş biri-birine diýseň ýakyn zatlar, emma bir däl. Dogabitdi ýaradylyş adamyň gurluşyny görkezýär. Instinkt adamyň ýaradylyş tebigatyna siňen ahwallar, aýratynlyklar we güýçlerdir. Instinktlar adamy biygtyýar ýagdaýda bir ýerlerik çekip, iterip bilýär. Emma din beýle däl. Rin adamdaky aňsyz we kör instinkt däldir.

* * *

Men pikir edýärim, «Gilgameşiniň» elegiýa ýugrulan eposyny döreden Gilgameşini perýady-da bu ötegçi dünýäniň perýadydyr we bu dünýäden halas bolmak hem-de nirededigi belli däl o dünýä ýetmek üçin ýaňlanan dady-perýatdyr. Men Alynyň beýikliklerden we gозelliklerden doly ruhunda-da şol perýadyň bolandygyna ynanýaryn.

Injilde gowy görýän bir aýatym bar. Injil doly ýoýulanam bolsa, bu aýatdan pygamber sözünüň ysy gelýär. Galyberse-de, ylahy kitaby ýoýmaga synanyşan hiç bir adam bular ýaly jümläni oýlap tapyp biljek aňa we ukyba eýe däldir.

Bu aýatda şeýle diýilýär: «Eý adamlar (beýik we garaşsyz ynsan kemala getirmek islenýär) köp adamlaryň gidýän ýolundan gitmäň. Az adamyň gidýän ýolundan gidiň. Taryh we ewolýusiýa täze ýol saýlap alanlaryň we halk köpçüliginiň oň ýöremedik ýolundan ýöräp-öňe gidenleriňkidir. Eýerijisi az bolan ýoldan gidiň. Ýolagçysy köp ýollardan gitmäň.» Wizantiýaly ruhanylar

şu aýatda aýdylanlara amal etjek bolup uly ýollaryň, köçeleriň ugrundan ýöremezdi, gitjek ýerlerine jaýlaryň arasyndaky aýlawly çola ýodalardan giderlerdi.

Ali Şeriatiniň «Aly» eserinden bölek.

Terjime eden: Has TÜRKMEN. Filosofiýa